

20.12.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausuntopyyntö luonnoksesta 55 vuotta täyttäneiden työllisyysastetta nostamista koskevaksi lainsäädännöksi

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa hallitusekn esityksen luonnoksesta, jolla ehdotetaan toimenpiteitä 55 vuotta täyttäneiden henkilöiden työllisyysasteen nostamiseksi. Esityksessä ehdotetaan mm. muutettavaksi nykyisiä säädöksiä siten, että työttömyyspäivärahan lisäpäivistä luovuttaisiin asteittain niin, ettei vuonna 1965 jälkeen syntyneillä olisi enää oikeutta työttömyysturvan lisäpäiviin.

Lisäksi 55 vuotta täyttäneiden työllisyyden tukemiseksi säädettäisiin uusi muutosturvamalli, jolla pidennettäisiin palkansaajan työllistymisvapaata ja hänellä olisi oikeus palkalliseen muutosturvakoulutukseen sekä muutosturvarahaan. Muutosturvakoulutus ja muutosturvaraha rahoitettaisiin irtisanovan työnantajan muutosturvamaksulla ja työnantajien kollektiivisella työttömyysmaksulla.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtiovarainministeriö kannattaa esitystä, koska sen voidaan kokonaisuutena arvioiden katsoa tukevan talouskasvua, työllisyyden lisääntymistä ja julkisen talouden rahoitusedellytyksiä. Luonnoksessa esitetty arvio, jonka mukaan ehdotus parantaa työllisyyttä tuhansilla vuoden 2029 loppuun mennessä, vaikuttaa niin ikään uskottavalta.

Hallituksen esityksen taloudellisissa vaikutuksissa arvioidaan, että esityksen toteuttaminen parantaa työllisyyttä noin 8 300 työllisellä vuoden 2029 loppuun mennessä ja lisäksi työllisyyttä parantava väliaikainen varantovaikutus olisi noin 1 000 työllistä. Valtiovarainministeriö on 17.12.2020 arvioinut, että esitystä edeltävät vastaavat suunnitelmat kasvattaisivat työllisyyttä noin 9 100 työllisellä vuoden 2029 loppuun mennessä. Lisäksi työllisyyttä väliaikaisesti kasvattava varantovaikutus olisi noin 1 200 työllistä. Molemmat arviot vastaavat karkeasti hallituksen uudistukselle asettamaa tavoitetta 10 000 lisätyöllisestä tällä vuosikymmenellä. Lisäksi valtiovarainministeriö arvioi 2020 työllisyyskokonaisuuden vahvistavan julkista taloutta noin 165 miljoonalla eurolla vuoden 2029 loppuun mennessä, joka vastaa karkeasti hallituksen esityksen arviota n. 200 milj. euron julkista taloutta parantavista vaikutuksista.

Syyskuussa 2021 julkisen talouden kestävyysvajeen on arvioitu olevan suuruudeltaan runsaat 2,5 % suhteessa BKT:hen eli n. 8 000 miljoonaa euroa vuoden 2025 tasolla. Uudistuksen toteutuminen suunnitelman mukaisena kohentaisi talouskasvun ja työllisyyden li-

säksi julkisen talouden rahoituksen kestävyyttä. Lisäksi uudistuksen voi arvioida taloudellisten kannusteiden muutosten ja parantuvien palveluiden kautta kohentavan yli 55 vuotiaiden työllisyysastetta, joka pohjoismaisessa vertailussa on erityisen matala sekä naisten että miesten keskuudessa. Kaavamaisesti arvioiden 10 000 lisätyöllistä vastaa n. 0,3 % vuoden 2029 arvioidusta 15-64 vuotiaiden määrästä. Työllisyysastevaikutus olisi vastaavaa mittaluokkaa, mikäli uudistus ei syrjäyttäisi nuorempien ikäryhmien työllisyyttä.

Juuri nyt työmarkkinoilla on runsaasti kysyntää työvoimalle. Tämän uudistuksen myötä työmarkkinoille saataisiin lisää tarjontaa. Lisätarjonta tulisi pääosin nykyisistä työttömistä ja työvoiman ulkopuolisista, jolloin heidän työmarkkinakelpoisuutensa ei välttämättä kailta osin vastaa työnantajien tarvetta. Onkin syytä tukea tämän uudistuksen myötä työmarkkinoille tulevien osaamista vastaamaan työnantajien nykyistä osaamistarvetta.

55 vuotta täyttäneiden muutosturvakoulutukseen, erityisoikeuteen työllistymisvapaaseen ja muihin esitettyihin ikäsidonnoihin pykälien osalta voitaisiin vielä harkita vaihtoehtona ratkaisua, jossa ikäraja nousisi alimman vanhuuseläkeiän mukana kiinteän 55 vuoden ikärajan sijaan.

Ehdotuksilla ei olisi suoria vaikutuksia valtion rahoittamiin etuuksiin, sillä valtio ei osallistu lisäpäivien rahoitukseen, ja muutosturva rahoitettaisiin työnantajilta kerättävillä muutosturvamaksuilla. Vaikutukset valtion talouteen syntyisivät välillisesti verotulojen kasvun, muiden kuin ehdotuksissa muutettavien sosiaalietuuksien vähentyneen tarpeen sekä velvoitetöiden kasvun seurauksena.

Lisäpäivien poistuminen kasvattaisi todennäköisesti kuntien ns. velvoitetöiden määrää. Lisäpäiväoikeuden poistuessa henkilöt, jotka olisivat nykyisin säännöksiin siirtyneet lisäpäiville, siirtyisivät tämän sijasta pääasiassa kunnan velvoitetöiden piiriin. Muutosturvakoulutus ja muutosturvaraha rahoitettaisiin irtisanovan työnantajan muutosturvamaksulla ja työnantajien kollektiivisella työttömyysmaksulla. Vaikutusarviosta puuttuu kuitenkin vielä arvio siitä, minkä suuruinen lisämaksu aiheutuisi kuntien työntekijämaksuihin tai millä perusteella arvioidaan, että lisämaksuja ei aiheutuisi.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen